

КУДИ ПРЯМУЄ США?

3 березня 2020 р. в центрі «Вікно в Америку» увідділі міжнародних проектів ОННБ директор Центру міжнародних досліджень ОНУ ім.І.І. Мечникова Володимир Дубовик прочитав лекцію «Америка 2020: основні тенденції розвитку».

Під час лекції Володимир Дубовик, – професор факультету міжнародних відносин кафедри міжнародних відносин, політології та соціології ОНУ імені І.І. Мечникова, – обґрунтував своє бачення проблеми: куди прямують Сполучені Штати Америки? Основне фахове зацікавлення політолога – теорія міжнародних відносин і міжнаціональних конфліктів. Гість конкретизував теми, які мають для нього спеціальний науковий та викладацький інтерес: зовнішня політика США, відносини США-Україна, теорія міжнародних відносин, чорноморська безпека, дослідження міжнародних конфліктів, зовнішня політика України.

В. Дубовик закінчив історичний факультет Одеського державного університету в 1992 р. Серед його наставників відомий американолог Семен Йосипович Аппатов. Дубовик отримав ступінь кандидата політичних наук в тому ж університеті у 1996 р. і працює в ОДУ (нині ОНУ – Одеський національний університет) на різних посадах до теперішнього часу.

Володимир Дубовик двічі проходив стажування в Інституті Кеннана, а також отримав гранти на стажування в Міжнародному науковому центр імені В.Вільсона в 1997 р. (програма RSEP), Центрі міжнародних та безпекових студій в Меріленді (CISSM), Університету Меріленду у 2002 р. (програма CI).

Володимир Дубовик був та залишається членом численних міжнародних асоціацій: ISA (Асоціація міжнародних досліджень), CEEISA (Асоціація міжнародних досліджень Центральної і Східної Європи), ECPR (Європейського консорціуму політичних досліджень) SGIR (Постійної групи з міжнародних відносин), PONARS-Євразія (Нові підходи до дослідження та безпеки Євразії).

Наводимо головні тези з виступу лектора з окремими авторськими коментарями. Деякі з цих формулювань вже стали хрестоматійними.

Вплив США – цієї надпотужної держави посилюється після закінчення «холодної війни» і розпаду СРСР, коли світ з біполярного став однополярним. Україна сьогодні – це велика на континенті, однак за своїм економічним і військовим потенціалом «середня» держава.

Після «холодної війни» військова присутність США у світі скоротилася, адже Росія, на відміну від СРСР, вже не розглядається як ворог № 1. З приходом до влади республіканців, коли президентський пост обійняв Дональд Трамп, розглядається можливість вимагання оплати за військову присутність США в інших країнах, що багатьма сприймається негативно, у тому числі й у самих Штатах.

Триває дискусія між «інтервенціоністами» та «ізоляціоністами» щодо військової присутності Америки на інших континентах планети. Перші виступають за позитивний вплив своєї країни в світі, що не виключає й військової присутності; другі – лише месіанську присутність. Вони вважають, що США не повинні нав'язувати свої цінності, поважати цінності корінних народів інших країн і економити на своїх військових витратах. Це своєрідний меседж Трампа. Окремі політики задаються питанням: чому Сполучені Штати повинні допомагати саме Україні, а не Росії?

Аудиторія, перед якою виступав лектор, відповідно відреагувала на таку постановку питання, адже наша країна не порушувала норми міжнародного права, не прагне змінити

кордони, які встановилися після II світової війни, і не є причиною військової ескалації у різних країнах світу. Агресія Росії на Донбасі і її участь у війні в Сирії посилюють напругу у світі, ведуть до гуманітарної катастрофи.

Виступаючий торкнувся також демографічних проблем Сполучених Штатів Америки. На даний час населення країни помітно зростає і сягнуло рівня 321 млн. осіб (у 2010 – 309 млн.). Зростання кількості населення у цій країні особливо помітне на тлі демографічної кризи у Європі. Певною мірою це пояснюється припливом емігрантів з Латинської Америки (т.з. латинос), африканських країн, що поступово веде до зменшення питомої ваги білого населення. Расова диспропорція в населенні США викликає певну паніку у суспільстві й активізує праві політичні рухи, – вважає політолог.

Будівництво муру на кордоні з Мексикою для стримання нелегалів у «Штати» не вирішить проблеми. Ефективним може бути тільки посилення військового контролю.

Лектор торкнувся також питань економіки. Останнім часом економічний стан США нормальний, стабільний, що дуже помітно у порівнянні з 2008 роком, коли західний світ переживав економічну кризу. Рівень безробіття в Америці нині на рівні 4%, а було 10%-12% (15% – це вже тривожний сигнал). Тож очевидна позитивна динаміка. Нинішній президент Д. Трамп ці успіхи приписує діяльності своєї адміністрації. Серед теперішніх викликів епідемія коронавірусу, – вважають вчені, адже не відомо, як цей вірус далі поведе себе, і, безумовно, це негативно може позначитися на економіці. (Штат Каліфорнія у цьому зв'язку вже ввів надзвичайний стан).

Головна проблема США полягає у все більшій поляризації політичних партій і рухів, дрейфуванні лівих до радикалізму. Серед лідерів демократичної партії усе більше популярності набуває сенатор Бені (Бернард) Сандерс, який називає себе демократом-соціалістом, є прибічником зниження дотацій для великих корпорацій.

Лекція відбулася у «супервівторок», коли в 14 штатах проходив праймеріз – відбір кандидатів у середині демократичної і республіканської партій. Це є початком президентської виборчої кампанії. Як відомо, у республіканців впевнено переміг нині чинний президент Дональд Трамп (у 13 штатах). У демократів визначилися два кандидати – колишній віцепрезидент Джо Байден і згадуваний вище Бені Сандерс (відповідно, у 9 і 4 штатах).

У чому тривожний сигнал? Якщо традиційно у демократів і республіканців тон задавало помірковане крило, яке, врешті-решт, могло досягнути консенсусу, то Трамп і Сандерс не вписуються у раніше визначену модель. Все ж лідером у демократів виявився Д. Байден, який на Демократичній національній конвенції (з'їзді) у липні матиме 670 делегатів (Сандерс – 589). Дональд Трамп має великі шанси бути переобраним на пост президента на майбутніх виборах, які відбудуться 3 листопада цього року. Ні для кого не секрет, що у Трампа є незмінний набір психологічних кліше негативного ставлення стосовно України.

Записав Влад ВИШНЯК